Senedd Cymru
Y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol

Adroddiad ar y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol (Memorandwm Rhif 3) ar gyfer y Bil Iechyd Meddwl

Mehefin 2025

1. Y cefndir

1. Cafodd y Bil Iechyd Meddwl ("y Bil") ei gyflwyno yn Nhŷ'r Arglwyddi ar 6 Tachwedd 2024. Yn gryno, nod y Bil yw moderneiddio Deddf Iechyd Meddwl 1983 gyda'r nod o roi mwy o ddewis, ymreolaeth, hawliau a chymorth i gleifion.

2. Gosododd Llywodraeth Cymru Femorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol ("Memorandwm Rhif 1")[1] mewn cysylltiad â'r Bil gerbron y Senedd ar 21 Tachwedd 2024. Yna, gosododd Femorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol ("Memorandwm Rhif 2")[2] ar 10 Ionawr 2025. Ystyriodd y Pwyllgor y ddau femorandwm yn ei gyfarfod ar 6 Chwefror a gosododd ei adroddiad[3] ar 3 Ebrill 2025.

2. Memorandwm Rhif 3

3. Gosodwyd Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol arall ("Memorandwm Rhif 3")[4] ar 8 Ebrill 2025. Cafodd ei gyfeirio at y Pwyllgor a'r dyddiad cau i gyflwyno adrodd arno oedd 27 Mehefin 2025.

---

[1] Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol: Bil Iechyd Meddwl
[2] Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol (Memorandwm Rhif 2): Y Bil Iechyd Meddwl
[3] Adroddiad ar y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol y Bil Iechyd Meddwl
[4] Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol (Memorandwm Rhif 3): Y Bil Iechyd Meddwl

4. Trafododd y Pwyllgor Femorandwm Rhif 3 yn ei gyfarfod ar 5 Mehefin 2025.

Darpariaethau y mae angen cydsyniad ar eu cyfer

5. Mae Memorandwm Rhif 3 yn gofyn am gydsyniad ar gyfer nifer o welliannau a gyflwynwyd gan Lywodraeth y DU i'w hystyried yn ystod y Cyfnod Adrodd yn Nhŷ'r Arglwyddi. Derbyniwyd y gwelliannau hynny wedi hynny, ac maent yn ymwneud â'r darpariaethau a ganlyn o'r Bil fel y'u diwygiwyd yng nghyfnod y Pwyllgor yn Nhŷ'r Arglwyddi:

- **Cymal 18**: sy'n gwneud darpariaeth mewn perthynas â therapi electrogynhyrfol;
- **Cymal newydd ar ôl cymal 18**: sy'n galluogi cyfweliadau neu archwiliadau o dan adran 119 o Ddeddf 1983 i gael eu cynnal o bell ar gyfer rhai triniaethau;
- **Atodlen 2**: sy'n ymwneud â'r darpariaethau 'Personau Enwebedig' yn y Bil;
- **Cymal 53**: sy'n ymwneud â'r weithdrefn i'w chymhwyso i wneud rheoliadau.

6. Darperir rhagor o fanylion am y gwelliannau a restrir uchod ym mharagraff 9 o Femorandwm Rhif 3.

Barn Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU am gydsyniad

7. Mae Llywodraeth Cymru yn credu bod angen cydsyniad ar gyfer y gwelliannau i gymalau 18, y cymal newydd ar ôl cymal 18, cymal 53 ac Atodlen 2 i'r Bil fel y'i diwygiwyd yng nghyfnod y Pwyllgor yn Nhŷ'r Arglwyddi. Mae Llywodraeth y DU yn cytuno â'r safbwynt hwn.

8. Nodwyd yn flaenorol fod y cymalau hyn yn ymwneud â'r broses Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol ym Memorandwm Rhif 1 a Rhif 2. Fel y'u diwygiwyd, maent yn parhau i wneud darpariaeth berthnasol mewn perthynas â Chymru sy'n ystyried mater 'iechyd y cyhoedd' sydd wedi'i ddatganoli, fel y mae'r cymal newydd ar ôl cymal 18.

Safbwynt Llywodraeth Cymru ar Femorandwm Rhif 3

9. Ym Memorandwm Rhif 3, mae'r Gweinidog Iechyd Meddwl a Llesiant yn datgan bod y rhesymau a roddwyd ganddi yn flaenorol i gefnogi'r Bil Iechyd

Meddwl yn dal i sefyll, ac yn berthnasol hefyd i'r darpariaethau newydd sy'n cael eu cynnig.

10. Unwaith eto, mae hi'n tynnu sylw bod "llawer iawn o ddarpariaeth gwasanaethau iechyd meddwl a ddarperir ar y ddwy ochr i'r ffin rhwng Cymru a Lloegr", gan ddweud:

> *"Byddai peidio â gwneud darpariaethau yn y Bil hwn yn creu risg o fwy o wahaniaethau rhwng y gwasanaethau sydd ar gael yn y ddwy wlad."*[5]

11. Nododd hefyd:

> *"mae'r cyfnodau cadw a'r hawliau i wneud cais i'r tribiwnlys yn fesurau diogelu allweddol o ran amddiffyn hawliau unigolion sy'n ddarostyngedig i Ddeddf 1983. Hoffwn felly achub ar y cyfle hwn i roi'r newidiadau hynny ar waith yma yng Nghymru yn unol â dull gweithredu Llywodraeth Cymru ar gyfer gwella hawliau unigolion yng Nghymru."*[6]

12. Barn y Gweinidog, o hyd, yw:

> *"Er bod y Bil hwn yn rhoi sylw i faterion datganoledig, mae hefyd yn gwneud darpariaeth o ran materion a gedwir yn ôl. Rwyf felly yn ystyried bod deddfu drwy Fil gan Lywodraeth y DU yn cynnig y dull gweithredu mwyaf cydlynol ar gyfer y darpariaethau a gyflwynir yn y ddeddfwriaeth hon."*[7]

Goblygiadau ariannol

13. Mae'r Gweinidog yn cadarnhau bod goblygiadau ariannol y Bil yn parhau fel y'u nodir ym Memorandwm Rhif 1, gyda chyfanswm y costau (Cymru a Lloegr) ar gyfer y cyfnod asesu 20 mlynedd wedi'u hamcangyfrif yn £5.7 biliwn. Mae cyfanswm y costau i Gymru dros y cyfnod o 20 mlynedd yn parhau i gael eu hamcangyfrif yn £425 miliwn ar draws y sectorau iechyd, tai a gofal cymdeithasol.[8]

[5] Memorandwm Rhif 3, paragraff 14
[6] Memorandwm Rhif 3, paragraff 15
[7] Memorandwm Rhif 3, paragraff 16
[8] Memorandwm Rhif 3, paragraffau 17-18

14. Mae'r Gweinidog yn ailadrodd ei safbwynt blaenorol, pe bai'r Senedd yn rhoi cydsyniad i'r memorandwm hwn, "byddai hyn ar sail cyllid canlyniadol gan Lywodraeth y DU i gynnal y gwaith gweithredu".[9]

Ein barn ni

15. Wrth lunio barn ar Femorandwm Rhif 3, rydym am ailadrodd y pwyntiau a wnaethom yn ein hadroddiad ar y memoranda cydsyniad blaenorol ar gyfer y Bil hwn ynghylch y dewis o lwybr deddfwriaethol ar gyfer y polisi hwn. Mae defnyddio Bil y DU yn hytrach na Bil Cymru i wneud y newidiadau sylweddol hyn i'r gyfraith yng Nghymru o ran iechyd meddwl yn anochel yn golygu bod cyfleoedd i Aelodau o'r Senedd ystyried a herio yn gyfyngedig iawn, fel y mae'r cyfleoedd i ymgysylltu â rhanddeiliaid yng Nghymru. Rydym yn ystyried bod hyn yn anfoddhaol iawn.

16. Fodd bynnag, rydym yn cydnabod yr angen i foderneiddio deddfwriaeth bresennol yn y maes hwn, ac rydym yn parhau ar y cyfan i gefnogi'r bwriadau polisi y tu ôl i'r Bil. Er gwaethaf ein pryderon ynghylch y dewis o gyfrwng deddfwriaethol i gyflawni'r newid polisi hwn, nid ydym yn gweld unrhyw reswm pam na ddylai'r Senedd gefnogi'r Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol hwn.

Casgliad 1. Nid ydym yn gweld unrhyw reswm pam na ddylai'r Senedd gefnogi Memorandwm Rhif 3 ar gyfer y Bil Iechyd Meddwl.

[9] Memorandwm Rhif 3, paragraff 19